

ПРОДУКТИВНІСТЬ КУЩІВ ТА ЯКІСТЬ ЯГІД ТЕХНІЧНИХ СОРТІВ ВИНОГРАДУ УГОРСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ У ЦЕНТРАЛЬНОМУ ПОЛІССІ УКРАЇНИ

Алексєєвич Т. М., к.с.-г.н.

Постановка проблеми та аналітичний огляд літератури. Сучасні обсяги виробництва винограду в Україні не забезпечують потреби її внутрішнього ринку. Ситуація вимагає значного збільшення виробництва винограду не тільки в господарствах промислового типу, але і на присадибних та дачних ділянках населення. Ефективність вирощування винограду обумовлюється, головним чином, правильним добром сортів. Отже, є доцільним проведення біолого-господарської оцінки технічних сортів винограду угорської селекції в умовах центрального Полісся України.

За результатами досліджень О. А Барановського технічні сорти європейської селекції Піно – грі і Рислінг було рекомендовано для присадибної культури винограду на Житомирщині [3]. Обґрунтована можливість вирощування на території області також технічних сортів української селекції (Голубок, Іллічівський ранній) [2].

Мета, об'єкт, умови та методика дослідження. Мета дослідження – визначити біолого-господарські параметри технічних сортів винограду угорської селекції в умовах центрального Полісся України. Об'єкти дослідження: сорти Біанка і Гечеї заматош.

Біанка (СВ 12-375 × Шасла був'є) – сорт ранньосереднього строку досягання. Кущі середньорослі. Грона середні і дрібні, циліндроконічні, середньої щільності. Ягоди середні, круглі або овальні, білі, гармонійного смаку. Врожайність дуже висока, врожай може довго зберігатися на кущах. Морозостійкість підвищена (-25°C), стійкий проти мілдью (2 бали), оїдіуму (2 бали), сірої гнилі. Використовують для виготовлення соків, сухих столових, десертних та ігристих вин [4].

Гечеї заматош (СВ12-286×Медок нуар) – сорт ранньосереднього строку досягання. Кущі середньорослі. Грона середні, циліндроконічні, дуже щільні. Ягоди середні та дрібні, гармонійного смаку з мускатним ароматом. Врожайність висока. Морозостійкість підвищена (-25°C), відносно стійкий проти мілдью (2,5 балів), оїдіуму (2,5-3 бали). Уражується сірою гниллю. Використовують для виготовлення соків, мускатних сухих та ігристих вин [4].

Матеріалом дослідження слугували виноградні насадження сортів Біанка і Гечеї заматош на ампелографічній колекції у ботанічному саду Житомирського національного агроєкологічного університету (ЖНАЕУ). Грунт ділянки – чорнозем вилугуваний. Схема садіння кущів – 2,5 × 1,5 м, формування – віялове, безштамбове. Ведення приросту – вертикальне на чотирьохярусній вертикальній шпалері. Культура – уквивна. Рослини кореневласні.

Зимовий період 2011/2012 років характеризувався суттєвими змінами температурного режиму. Увесь грудень та перші дві декади січня були значно теплішими, ніж звичайно. Різне зниження температури відбулося у третій декаді січня. Дуже морозними були також дві перші декади лютого (3-го лютого був зареєстрований абсолютний мінімум температури -28°C), а у третю декаду місяця значно потеплішало (середньодекадна температура повітря була на 4,0°C вище середньої багаторічної норми і становила – 0,6°C).

Весна була ранньою, перехід температури повітря через 10°C спостерігався на 2 тижні раніше звичайних строків (13 квітня). Вкриті шаром ґрунту кущі перезимували добре. У фазу росту пагонів і суцвіть середньодекадна температура повітря була на 4

вища за середню багаторічну норму і становила 15,7°C. Опадів усього випало 48 мм (54% від норми). Цвітіння винограду проходило раніше звичайних строків – з 6 по 12 червня. Середня температура повітря становила 19,2°C, що на 2,6° вище середньобагаторічної, опадів випало 101 мм (майже у 2 рази вище за норму). Процеси росту і досягання ягід проходили за оптимального забезпечення теплом і вологою. Середньодакна температура повітря цього періоду становила 20,1°C, кількість опадів – 182 мм.

Перехід середньодобової температури повітря восени через 10°C спостерігався 8 жовтня, на 6 днів пізніше звичайних строків. Часті опади у жовтні не сприяли доброму визріванню пагонів.

Тривалість вегетаційного періоду склала 168 діб, сума активних температур за вегетацію – 3227°C, що на 731°C вище норми. В цілому погодні умови вегетаційного періоду 2012 року були сприятливими для винограду.

Обліки проводили за методом кущ – повторність (по кожному сорту 6 кущів).

Визначення величини врожаю, масових концентрацій у соку ягід цукрів та кислот, активності росту і ступеню визрівання пагонів проводили за загальноприйнятими у виноградарстві методиками [6].

Результати досліджень. Навантаження кущів вічками при остаточному обрізуванні навесні – найважливіший елемент технології вирощування винограду. Залежно від стану вегетативного приросту середнє навантаження на кущ у сорту Біанка становило 34 вічка, у Гечеї заматош – 43 вічка (табл.1). У шпалерно-рядових насадженнях з вертикальним розміщенням приросту на шпалері оптимальним є розміщення на 1м² площі живлення 7-9 пагонів середньорослих сортів [7].

Таблиця 1.

Елементи продуктивності, урожайність, показники якості ягід, стан вегетативного приросту технічних сортів винограду Біанка і Гечеї заматош, 2012р.

Показники	Сорти	
	Біанка	Гечеї заматош
Навантаження вічками, шт./кущ	34	43
Навантаження пагонами, шт./м ² площі живлення	3,7	4,0
Плодоносних пагонів, %	77	57
Коефіцієнт плодоношення, К ₁	1,64	0,95
Середня маса грона, г	164	237
Продуктивність пагону, г	269	225
Врожайність: кг/кущ	2,4	2,7
т/га	6,4	7,2
Масова концентрація в ягодах: цукрів, г/100см ³ кислот, г/дм ³	16,2	15,9
	9,5	9,3
Середня довжина пагону, см	176	231
Довжина однорічного приросту, м/кущ	24,6	28,6
Визрівання пагонів, %	59	56

Обидва досліджувані сорти були недовантажені пагонами (Біанка на 47%, Гечеї заматош – на 42%). У порівнянні з сортом Гечеї заматош, сорт Біанка характеризувався більш високими показниками потенційної продуктивності. У останнього сорту плодоносних пагонів було більше на 20%, а суцвіть в розрахунку на один розвинений пагін (К₁) – більше в 1,7 разів. У Гечеї заматош середня маса грона становила 237г, що на 73г вище, ніж у Біанки.

Показник «продуктивність пагону» (ПП) використовують як фізіологічний критерій продуктивності сорту і розраховують множенням коефіцієнта плодоношення (К₁) на величину середньої маси грона [2]. Дані свідчать, що за величиною ПП сорт Біанка відноситься до групи дуже високопродуктивних (ПП 269 г), а сорт Гечеї заматош – до групи високопродуктивних (ПП 225 г) [2]. Другий сорт, внаслідок більшого

навантаження пагонами, забезпечив одержання високого врожаю – 7,2 т/га , перший – в межах середніх значень (6,4 т/га). За масовою концентрацією цукрів та кислот у соку ягід між досліджуваними сортами не було суттєвої різниці, врожай був близький до кондиційного.

У кущів обох сортів відмічена сильна активність росту пагонів (табл.1), проте у Гечеї заматош середня довжина пагону була на 55 см більшою. Обидва сорти характеризувалися поганим визріванням лоз (59-56% від їх загальної довжини), проте, визрілої частини було достатньо для забезпечення навантаження кущів вічками при обрізуванні.

Висновки:

1. Сорт Біанка характеризувався дуже високою продуктивністю пагону, а сорт Гечеї заматош – високою. Внаслідок більшої кількості погонів на 1 га, другий сорт забезпечив одержання високого врожаю – 7,2т/га, перший – середнього (6,4т/га).

2. За вмістом цукрів (16,2–15,9 г/100 см³) та кислот (9,5–9,3 г/дм³) у ягодах врожай досліджуваних сортів був близький до кондиційного.

3. У обох сортів спостерігався сильний ріст пагонів. Лози визріли погано, проте їх визрілої частини було достатньо для навантаження кущів вічками.

Використані джерела інформації

1. Алексеевич Т.М. Добір адаптованих до умов Житомирської області сортів винограду за показниками термічних ресурсів території / Т.М. Алексеевич, Л.М.Мяснікова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – К., 2009. – Вип. 133 – С. 306 -311.

2. Амирджанов А.Г. Солнечная радиация и продуктивность виноградника / А.Г. Амирджанов. – Ленинград: Гидрометеиздат, 1980. – 208с.

3. Барановский А.Л. К вопросу о внедрении виноградарства на Житомирщине / А.Л.Барановский // Научн. тр. ЖСХИ. – 1962. – Т.VIII. – С.127-139.

4. Виноград: Перспективные и новые сорта с элементами агротехники / И.А. Кострикин, Л.Ф. Мелешко, Е.П. Чебаненко [и др.]. – Ростов на Дону: «Военный Вестник Юга России », 2001. – 183 с.

5. Методические рекомендации по агротехническим исследованиям в виноградарстве Украины. – Ялта: Институт винограда и вина «Магарач», 2004. – 264с.

6. Столовые устойчивые сорта винограда и агроэкологические ресурсы для их выращивания/ Л.Ф.Мелешко, А.Д.Лянной, И.А.Кострикина и др. – Запорожье: изд. ЗГТУ, 2000. – 52с.